

„NAŠE DÍTĚ DO ŠKOLY CHODIT NEBUDE“ ANEB MOTIVACE SOUČASNÝCH ČESKÝCH RODIN PRO VSTUP DO DOMÁCIHO VZDĚLÁVÁNÍ

„OUR CHILD WILL NOT BE ATTENDING SCHOOL“ – THE MOTIVATION OF CURRENT CZECH FAMILIES TO ENTER HOME EDUCATION

Tereza Komárková¹, Veronika Klapálková¹

¹ Katedra pedagogiky, Filozofická fakulta, Univerzita Karlova, Praha

Abstrakt

Příspěvek vychází z kvalitativního výzkumu sledujícího dlouhodobě 20 českých rodin, které se rozhodly vzdělávat své děti doma. Cílem našeho výzkumu je prostřednictvím perspektivy rodičů participujících na domácím vzdělávání svých dětí objasnit motivy vedoucí k rozhodnutí pro praxi domácího vzdělávání. S ohledem na hlavní cíl výzkumu byly realizovány on-line rozhovory s rodiči – matkami vzdělavatelkami. Pomocí tematické analýzy rozhovorů bylo identifikováno několik skupin motivů.

Klíčová slova: domácí vzdělávání, motivace, matky vzdělavatelky

Abstract

The paper is based on qualitative research following 20 Czech families who decided to educate their children at home. Through the perspective of parents participating in their children's home education, the research aimed to clarify, among other things, the motives leading to the decision to practice home education. With regard to the main objective of the research, online interviews with parent-educators were conducted. Based on the thematic analysis of the interviews, several groups of motives were identified

Keywords: home education, motivation, mothers educators

1 ÚVOD

O domácí vzdělávání je mezi rodiči stále větší zájem. Jistě k tomu přispěla i nedávná zkušenost rodičů se vzděláváním v průběhu pandemie Covid-19 (Ray, 2021). Ze statistik ale vyplývá, že narůstající trend zájmu o domácí vzdělávání je dlouhodobý. Jaké důvody rodiče vedou k rozhodnutí učit dítě doma?

2 TEORIE

O konceptualizaci motivů rodičů se jako první pokusila Van Galenová (1986), která důvody k domácímu vzdělávání klasifikovala do dvou dichotomických skupin – ideologické a pedagogické. Konceptualizací motivací rodičů k domácímu vzdělávání se později zabývali i někteří další autoři, kteří navrhli jiné klasifikace (Machovcová et al. 2020; Murphy, 2012; Spiegler, 2010). Zajímavý pohled nabízí English (2021), která doporučuje nahradit ideologické a pedagogické důvody za dichotomii založenou na *a priori* a *a posteriori* vztahu rodičů k rizikům školní docházky.

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Vzhledem k povaze cíle výzkumu byl zvolen kvalitativní výzkumný design. Výzkumný vzorek vybraný záměrně dle stanovených kritérií tvořilo 20 rodičů – matek, které vzdělávají své děti doma a souhlasily s dlouhodobou účastí ve výzkumu. V 11/2021–2/2022 byly realizovány polostrukturované on-line rozhovory, ze kterých byly pořízeny audionahrávky. Analýza dat byla vedena prostřednictvím tematické analýzy (Braun & Clarke, 2006). Pro zvýšení validity a reliability tematické analýzy pracovali na analýze paralelně dva výzkumníci a v jednotlivých fázích analýzy svá zjištění porovnávali a diskutovali.

4 VÝSLEDKY

Z analýzy motivací v našem výzkumu vyplynulo 6 hlavních skupin motivů k volbě domácího vzdělávání:

1) nesouhlas s nastaveným školským vzdělávacím systémem 2) touha po volnosti/svobodě 3) dítě se rozhodlo pro domácí vzdělávání samo 4) špatné předchozí zkušenosti rodičů či dětí s docházkou do školy 5) speciální vzděláva-

cí potřeby dítěte 6) okolnosti související s pandemií Covid-19. Analýza motivací k volbě domácího vzdělávání u námi sledované skupiny rodičů ukázala, že existuje poměrně vysoká diverzita důvodů, které rodiče vedou k domácímu vzdělávání, což také odpovídá značné heterogenitě rodin vstupujících do domácího vzdělávání.

5 ZÁVĚRY A DISKUSE

Již delší dobu je zřejmé, že zájem o domácí vzdělávání narůstá a že na něj již nelze nahlížet jako na marginalizovaný způsob vzdělávání. Analýza motivací rodin pro vstup do tohoto způsobu vzdělávání tak nabývá na důležitosti. Například Česká školní inspekce (2016) identifikovala jako nejčastěji uváděný důvod (73 %) k domácímu vzdělávání možnost využívat metody a formy vzdělávání, které nemůže nabídnout běžná škola. Výsledky našeho výzkumu obohacují dosavadní poznání v oblasti motivací pro vstup do domácího vzdělávání a otevírají řadu dalších otázek směřujících ke školnímu vzdělávání.

PODĚKOVÁNÍ

Práce na tomto příspěvku byly podpořeny Grantovou agenturou České republiky v rámci grantu č. 21-21743S. – Výhody a nevýhody domácího vzdělávání: co nám říká česká zkušenost?

6 LITERATURA

- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Česká školní inspekce (2016). *Individuální vzdělávání žáků na 1. stupni základních škol (tzv. domácí vzdělávání)*. Tematická zpráva.
- English, R. (2021). The accidental home educator: A new conceptualisation of home education choice. In A. K. Albrecht & R. A. Sorokowski (Eds.), *Global Perspectives on Home Education in the 21st Century* (s. 30–48). IGI Global.
- Machovcová, K., Beláňová, A., Kostecká, Y., & McCabe, M. (2020). Rodičovské vnímání dětských potřeb a rozhodnutí vzdělávat doma. *Studia paedagogica*, 25(1), 33–50. <https://doi.org/10.5817/SP2020-1-2>

- Murphy, J. (2012). *Homeschooling in America: Capturing and assessing the movement*. Corwin Press.
- Ray, B. (2021). Should educators promote homeschooling? Worldwide growth and learner outcomes. *Journal of Pedagogy*, 12(1), 55–76. <https://doi.org/10.2478/jped-2021-0003>
- Spiegler, T. (2010). Parents' motives for home education: The influence of methodological design and social context. *International electronic journal of elementary education*, 3(1), 57–70.
- Van Galen, J. A. (1986). *Schooling in private: A study of home education*. Doctoral dissertation. University of North Carolina, Chapel Hill. NC.

SEKCE 6

Učení žáků a studentů